

Comunicaciones del I Encuentro de Jóvenes Investigadores en Historia
Contemporánea de la AHC

Mesa: Nacionalismo, etnicidad e identidades

L'ALTERNATIVA NACIONALISTA AL PAÍS VALENCIÀ
DURANT LA TRANSICIÓ.

Joan Martí y Lluís B. Prats

Universitat de València

1.- INTRODUCCIÓ

L'existència d'un plantejament nacionalista en el País Valencià no és una novetat que apareix durant la transició. Havien existit precedents de certa rellevància durant la II República, però el nou context del franquisme els abocà a la seua desaparició. Només quedaren alguns reductes minoritaris de caràcter cultural, durant els primers anys de la posguerra, al cap i casal.

Serà a partir de la dècada dels seixanta, quan podem tornar a parlar d'un valencianisme de caire polític. Aquest manifestarà poques continuïtats amb el de l'etapa republicana. Tant pel que feia a la seua composició social, nodrit d'una nova generació nascuda després de la guerra civil. Com també pels nous principis teòrics que anaven a influir en el nou moviment, d'ahí que siga convenient parlar de nou valencianisme.

En l'àmbit ideològic resultaria determinant la figura de Joan Fuster, sobretot a partir de la seua obra *Nosaltres els valencians*. Un ideari que per sobre d'altres elements, entenia la llengua pròpia, el valencià, com el tret nacional més important dels valencians. La llengua serà la nació. Per això, el nacionalisme valencià desenvoluparà des d'aleshores tota una infraestructura a nivell cultural. En paral·lel, també aniran apareguent partits polítics dins les coordenades del nou valencianisme.¹

Per altra banda, el fet que el fusterianisme aparegué en ple franquisme possibilità una certa extensió en la clandestinitat arribant a una relativa identificació amb l'oposició democràtica. Amb l'arribada de la transició part del missatge del nou valencianisme s'havia estés de tal forma a nivell polític i cultural que feia presagiar que els resultats dels partits nacionalistes en les primeres eleccions democràtiques de 1977 serien molt positius.

¹ Exemples com el Front Marxista Valencià (FMV), Moviment Socialcristià de Catalunya (MSCC o MOSCA), Partit Socialista Valencià (PSV) i Unió Democràtica del Poble Valencià (UDPV).

2.- EL VALENCIANISME D'ESQUERRES

La dècada dels 60 suposaren l'inici i desenvolupament d'una nova manera de fer oposició a la dictadura. En aquest sentit, les universitats i les fàbriques seran els llocs on l'oposició comence a fer-se notar i a anar guanyant espais de llibertat al franquisme. El mètode més reeixit serà el de l'entrisme, que practicaran tant les recents aparegudes Comissions Obreres com els sindicats d'estudiants anti-SEU.

La ciutat de València seguirà la tònica que va estenent-se arreu de l'Estat. En concret a la Universitat de València un grup d'estudiants aconseguixen guanyar les eleccions al SEU presentant una candidatura "incolora", integrada tant per gent més polititzada i de diferent signe, com de gent simplement contrària a la filosofia del sindicat oficial. Alguns d'aquests joves, gràcies a la victòria, inicien activitats novedoses dins aquell panorama. Creen alguna publicació, fan tertúlies, rutes universitàries, recitals, escriuen versos...amb el suport d'alguns professors que els potencien en les seues inquietuds cíviques. Com a nexce comú a tot aquest activisme que va desenvolupant-se, cal destacar tant l'antifranquisme, com la reivindicació de la llengua pròpia, el valencià, com a vehicle de creació d'una cultura normalitzada i culta.

Ràpidament, el moviment va prenent més dinamisme, augmenta el nombre de gent que participa tenint com a centre la mateixa universitat, i reben l'impuls ideològic de Joan Fuster, on trobaren una alternativa al que havia significat el "ser" valencià durant els 40 anys de dictadura. La reivindicació d'una identitat valenciana que poc tenia a veure amb la identitat valenciana de caire regional potenciada pel franquisme. El trencament ideològic entre les dues narratives identitàries serà immediat, i trobarà en aquestos joves antifranquistes els seua abanderats. De l'activisme cultural decideixen fer el pas cap a la política, i en principi sota diferents noms, articulen un incipient socialisme nacionalista, que el 1964 arplegaran les sigles PSV (Partit Socialista Valencià).

Aquest, junt a la UDPV, representarien la reaparició del valencianisme polític després dels anys de la República. A diferència de la UDPV, el PSV no pogué mantenir-se activament fins el tardofranquisme. Les tensions internes, la dependència que tenien els seus integrants respecte al seu cicle en la universitat, la rearticulació del PCE i l'explosió de l'extrema esquerra a partir del 68, possibilitaren la fi del PSV. Només a partir de 1972 i sobretot, arran de l'assassinat de Carrero Blanco el 1973, el socialisme valencianista anà reagrupant-se, emprant els

contactes establerts en els temps del PSV i de tipus cívic i cultural – cursos de llengua, la nova cançó...- que havien anat estenent-se geogràficament i social, conforme s'arribava a la fi de la dictadura. Fruit d'aquest ambient, el 1974 es creava el PSPV (Partit Socialista del País Valencià).

El partit feia del socialisme i del valencianisme les seues raons de ser. Imbuït per la idea del bloc històric i social de Gramsci, entenia que l'alliberament nacional era inherent a l'alliberament social – afirmacions com “som nacionalistes perquè som marxistes” eren d'allò més comuns -. Pel que fa al socialisme mantenia diferències amb la socialdemocràcia, a qui li criticava que només garantia una millor gestió del capitalisme per a millorar les condicions de les classes treballadores i renunciara al reemplaçament del mode de producció capitalista pel socialista, basat en els principis de l'autogestió.

Pel que feia al nacionalisme, entenia que l'obtenció de l'autogovern per al País Valencià a través d'un Estatut d'autonomia en el camí cap al “retrobarment” del poble valencià i pas previ per a l'exercici del dret d'autodeterminació.²

D'aquests pilars ideològics el PSPV bastiria la seua estratègia durant els mesos anteriors a la celebració de les eleccions de 1977. La seua estratègia es centraria en potenciar la coordinació amb els altres partits d'estricta obediència valenciana – UDPV, MCPV, Partit Carlí del País Valencià, Partit Demòcrata Liberal del País Valencià, PSAN – cercant l'acceptació per part de la resta de l'oposició valenciana que s'establira en el moment de la ruptura democràtica un govern autònom al País Valencià, a l'altura del que es reivindicava des de Catalunya, País Basc i Galícia.

Per altra banda, el PSPV s'interessà per vertebrar l'espai polític de l'esquerra, exclusivament amb grups que acceptessin la qüestió valenciana com una prioritat de la seua política, el que deixava de banda per damunt de tots al PSOE que, des de mitjans de 1975 començava a donar senyals de vida al País Valencià. L'estratègia del PSPV voria la llum amb la creació del Bloc Autonòmic i Valencià d'Esquerres, que es declarava com una eina per a la convergència de l'esquerra nacional valenciana, i estava integrat pel PSPV, MCPV i PCV.

A nivell d'estat el PSPV mirà d'establir relacions amb altres grups socialistes de les nacionalitats, sobretot amb el PSC – que venien des dels temps del PSV -, el PSG, l'ESB i el PSI, que junt a partits d'altres territoris donaren lloc a la Federació de Partits Socialistes. A nivell més

² Respecte a la ideologia del PSPV resulta interessant el llibre del partit escrit per quatre components del mateix. DD.AA.: *Partit Socialista del País Valencià*, València, Eliseu Climent, 1977, pp. 27-61.

concret, el PSPV prioritzà les seues relacions amb el PSC i PSI, per tal d'enfortir els lligams entre els territoris dels Països Catalans, que s'acceptaven com la "comunitat nacional" on s'integrava el País Valencià.

El PSPV, malgrat els pocs recursos econòmics, ocupava un lloc central en la vida política del país, apareixia en els mitjans de comunicació, tenia quadres amb prestigi per la lluita democràtica, i una militància al mateix nivell que altres formacions socialistes. Si bé a les eleccions el PSPV no pogué presentar-se amb totes les garanties - una escissió important a mes i mig de les eleccions, la no legalització dels companys del Bloc, el retard en ser acceptada la candidatura del partit, no poder presentar-se a la circumscripció d'Alacant i el consegüent retard en iniciar la campanya electoral – el resultat reflexava la distància respecte el PSOE i, en menor mesura, el PSP.³ Els resultats del PSPV estaven al mateix nivell que aquells partits socialistes de les nacionalitats que s'havien presentat en solitari, com fou el cas del PSG i l'ESB.⁴ Així ho entengué el partit, conscients que havien rebut el recolzament, majoritàriament, pel seu component nacionalista que no pel seu socialisme. El PSPV es manifestà a favor de continuar construint l'esquerra nacional valenciana. Aquest punt de vista es veuria alterat, sobretot per dos fets:

El primer fou la creació d'un organisme d'autogovern propi, el Consell del País Valencià, encarregat de protagonitzar el procés que havia de dur a l'establiment d'un Estatut d'Autonomia. El Consell només estava integrat per les forces parlamentàries, per tant, el PSPV no en formava part, i no tenia capacitat real d'incidir en el procés autonòmic valencià.

El segon fet, fou la manifestació del 9 d'Octubre de 1977 - dia del País Valencià -, que fou multitudinària, i representà per als partits parlamentaris, sobretot el PSOE, una major valencianització, un reforçament de les posicions més autonomistes, que es confirmà amb la celebració en febrer de 1978 del seu primer congrés del País Valencià.

Aquest context, propicià un acostament entre els respectius grups socialistes, que acabà en juny de 1978, en l'anomenat acte d'unitat, del qual aparegué el PSPV (PSOE). A les sigles històriques, de major recolzament social pels valencians un any abans, juntava les sigles del representant estricte del valencianisme polític. El PSPV (PSOE) es presentava com el legítim

³ El PSOE obtingué 13 diputats i 678.000 vots (36'3%); el PSP un diputat i 86.000 vots (4'6%); i el PSPV no obtingué cap escó amb els 31.100 vots (1'67%).

⁴ El PSG obtingué 27.000 vots, el 2'41% i cap diputat. Per la seua banda l'ESB tampoc aconseguí representació parlamentària amb els seus 36.000 vots que representaven el 3'5%. A les Illes el PSI optà per presentar-se coaligat amb el PSP, i a Catalunya el PSC es presentà amb el PSOE.

continuador de la política valencianista,⁵ esdevindria el partit de l'autonomia valenciana, dirigira aquest procés i seria el qui instauraria l'Estatut i el gestionaria des del inici de l'autonomia el 1983 fins el 1995.

La unitat del PSPV al PSOE, encara que tingué als primers moments, com hem vist, una certa capacitat d'incidir en la línia ideològica del partit, i s'asseguraren càrrecs en els òrgans interns i llocs d'eixida en les eleccions de 1979, no tingué correspondència total ni pels militants ni sobretot per la base social del PSPV. Malgrat no tenir referències de la militància del partit en el moment de decidir la convergència amb el PSOE, un dels membres de la direcció ha reconegut que “solament un terç aproximadament de la militància d'aquest partit degué arribar a integrar-se al PSPV-PSOE”.⁶ Per últim, encara que el nou PSPV-PSOE estava identificat amb les posicions que respecte a l'autonomia havia manifestat el valencianisme polític, no arribà a ocupar totalment l'espai polític del nou valencianisme. Aquest, amb el problema que representà la “desaparició” del PSPV començà lentament a reestructurar-se, creant nous referents polítics amb gent provinent de cultures polítiques no estrictament socialistes.

3. - UDPV/UNIÓ DEMOCRÀTICA DEL PAÍS VALENCIÀ

La Unió Democràtica del País Valencià fou una de les formacions nacionalistes que es presentà a les eleccions de juny de 1977 al País Valencià. El partit que havia aparegut en la dècada dels anys seixanta, durant la clandestinitat del franquisme, representava “l'aposta nacional valenciana” des d'una opció de centre-dreta. El seu naixement que té molt a veure amb la influència de *Unió Democràtica de Catalunya*⁷, suposà l'aparició dins l'espectre polític valencià d'una vessant democratacristiana (DC). Molt relacionat amb la DC europea i mundial va entrar a formar part a partir de l'any 1975 de l'organisme que agrupava els seus homòlegs d'altres territoris de l'Estat, i que es coneixia amb el nom *d'Equip Demòcrata Cris-*

⁵ En aquest sentit un dels millors exemples el podem trobar a les ponències del II Congrés Nacional del PSPV(PSOE) celebrat el 1980, manifestaven que “los socialistas valencianos constatamos que nuestro País sufre una situación de opresión nacional, y somos conscientes de nuestra responsabilidad esencial en la misión histórica de establecer en el País Valenciano unas condiciones de plena normalidad nacional”. PSPV (PSOE): *Ponencias II Congreso Nacional del PSPV (PSOE) 9 y 10 Febrero 1980*, Picassent, 1980, p. 27.

⁶ CUCÓ, A.: *Una ullada a la reconstrucció del socialisme valencià a l'Avenç*, 228 (1998), pp. 34-37.

⁷ COLOMER, A.: *Retrobar la tradició. El valencianisme d'inspiració cristiana de la postguerra a la transició*. València, Saó, 1996. pp. 145 i 146.

tià de l'Estat Espanyol (EDCEE).⁸ D'aquesta forma, la qüestió nacional valenciana i la seua concreció democratràstica es convertiran en els dos pilars bàsics del partit durant la seua existència. Eminent partícep, des del primer moment, en les diferents plataformes democràtiques i en les distintes iniciatives de recuperació i defensa de la llengua, cultura i autogovern valencianes la formació política valenciana es convertiria en un indiscutible punt de referència en aquelles primers anys de la Transició al País Valencià. De tal forma que, arribades les eleccions de 1977 el partit gaudia d'una estructura i organització que res tenia que envejar a les organitzacions de caire estatal, com ara la UCD o el PSOE. Degut al recolzament de la DC europea i al perfil socio-econòmic dels seus militants, el partit pogué obtenir un important contingut econòmic per tal de fer front a la campanya electoral.⁹ Això feu, que els primers panells amb propaganda política que aparegueren pels carrers de València foren de la UDPV. Tot plegat, i junt amb les estimacions de les enquestes d'aquell moment, pronosticaren que la UDPV podia ser una formació clau dins la política del País Valencià. Finalment no fou així, i amb un total de 47512 vots es quedaren a les portes de la representació ja que significava un 2'58 % del total. Els resultats de la UDPV, foren la gran sorpresa de les eleccions al País Valencià. Una de les formacions amb més història en la política valenciana no pogué culminar les expectatives creades.

El mes següent, el partit inaugurava el seu IV congrés en que pretenia analitzar les causes que els portaren als resultats obtinguts, així com la pròpia supervivència del mateix. El congrés va ser obert i va restar així fins a octubre d'eixe mateix any.¹⁰ Entre els motius que abordaren per explicar els resultats, destacaren la inoperància del nacionalisme al País Valencià, una dolenta campanya electoral, la poca implantació del partit o la fraccionada imatge de l'Equip. Altres motius de caràcter exògen no tingueren menor importància, com ara l'aparició de la UCD i la

⁸ Encara que les I Jornades de l'Equip tenen lloc en 1973 els contactes entre els diferents partits que el conformen s'inicien a mitjans de la dècada dels anys seixanta. El motiu d'aquesta unió era la organització europea de la DC que obligava a la conformació d'equips en cas d'existir més d'un partit polític DC per Estat. Els partits que en formaven part eren El Partit Nacionalista Basc (PNB), Unió Democràtica de Catalunya (UDC) Esquerra Democràtica (ID) i Federació Popular Democràtica (FPD). Més tard, s'unirà la UDPV i per últim el Partit Popular Galleg (PPG). Alguns dels polítics més significatius de l'Equip eren Ruíz Giménez, Gil Robles, Anton Canellas i Ajuriaguerra.

⁹ Encara que no ho sabem amb tota seguretat, per la premsa de l'època podem dir que, la campanya electoral de la UDPV fou una de les més cares amb un total de cinquanta milions de pessetes.

¹⁰ El congrés que s'havia inaugurat el 3 de juliol de 1977, es va clausurar els dies 1 i 2 d'octubre del mateix any. La particular forma que adoptà aquest congrés tenia un doble objectiu: que els militants anaren aportant les seues impressions respecte al futur del partit i esperar els moviments de la DC espanyola que també obtingué uns resultats decebedors. També es probable, i així s'ha insinuat en diverses ocasions que part de la directiva, –partidaria d'entrar en UCD–, pretenia guanyar temps per tal d'aconseguir un recolzament important de la militància.

parcialitat del govern, la posició de l'església i la no accessibilitat als principals mitjants de comunicació, com ara la televisió o la ràdio. És cert, que l'Equip no gaudia d'una imatge de federació cohesionada, però no crec que fos un motiu decisiu per als resultats, almenys en el País Valencià. Respecte a l'escassa implantació no crec que fora tal, caldria parlar més bé d'una implantació important per a l'època, dubte molt que els partits que obtingueren representació al País Valencià, tinguessen una implantació molt superior a la UDPV.¹¹ La campanya electoral en si no fou dolenta, el partit per a ser les primeres eleccions innova diversos mètodes de propaganda que no realitzà cap partit més a València;¹² és més probable que el problema estigués en els missatges electorals.¹³ Per una banda, la seua excessiva moderació –que no els diferenciava especialment del *Centre Democràtic*- i a dures penes els podia definir com a nacionalistes; per altra l'etiqueta DC. En el seu moment Aguiló ja apuntà aquesta idea, un altra cosa és, com digué tot seguit, si hagués posat més l'accent en la vessant nacionalista els resultats hagueren estat millors.¹⁴ L'etiqueta “demòcrata cristiana,” a diferència d'Espanya, si que tenia en Europa una llarga tradició política en favor de la democràcia. Pel que no deu estranyar-nos la pròpia insistència del partit per tal de definir-se: “*nosotros somos la democracia,*” “*queremos cambios seguros,*” “*queremos el progreso y la justicia social,*... també publicaren una carta en la premsa amb la mateixa intenció:

“*Molt sovint, els nostres amics ens demanen una definició clara i escueta de la Democràcia Cristiana. Quin és el punt, l'element que ens diferencia a nosaltres, demòcrata cristians, de les altres opcions polítiques. La nostra resposta és molt rotunda: la democràcia és el nostre fet diferencial. Per definició, nosaltres som la democràcia...*”¹⁵

¹¹ Durant la campanya electoral, solament a la ciutat de València varen tenir tres seus. Pogueren presentar llista en les tres províncies i en les tres capitals de província tenien grups locals. Abans de les eleccions, el partit contava arreu del País Valencià amb més d'una dotzena de seus. Si aquesta implantació la observem des d'una perspectiva de la història del nacionalisme al País Valencià les xifres encara resulten més sorprenents.

¹² Foren els primers en col·locar valles publicitàries en el carrer –les canviaren almenys en quatre ocasions-, feren samarretes del partit, un himne, realitzaren propaganda amb una avioneta, els dirigents del partit alçaren acta dels seus bens abans de les eleccions, etc.

¹³ “*nosotros somos la democracia,*” “*queremos cambios seguros,*” “*estamos preparados para gobernar*” “*queremos el progreso y la justicia social,*”...

¹⁴ AGUILÓ, LL.: *El voto nacionalista valenciano (UDPV-PSPV)*, en Las elecciones del 15/06/77 en la circunscripción de Valencia. València, Universitat de València, 1979. pp. 139 i 140.

¹⁵ Levante. El Mercantil Valenciano, 24 d'abril de 1977.

L'important procés de secularització, junt a les especials relacions de l'església catòlica amb el règim, complicarien el que la vessant DC, resultés atractiva per a un important sector de la gent. La mateixa ideologia però baix altres etiquetes com ara “*popular*” o “*centre*,” tal volta hagueren tingut major èxit, i possiblement l'església no s'hagués negat en rotunditat a recolzar-los. Aquest factor també serà molt important i afectarà a tota la DC de l'Estat. El rebuig explícit del Cardenal Tarancón, a que l'església recolzés un partit DC a la manera italiana després de tants anys de participació en política, fou perjudicial per a la DC d'Espanya, però afavorí en gran mesura a la UCD. En eixe sentit, és probable que alguns dels problemes de la DC espanyola afectaren també a la UDPV, perquè a diferència dels seus companys bascos i catalans, els valencians si que remarcaren molt durant la campanya electoral la seua pertinença a l'Equip. Representar-se a nivell espanyol amb una figura com la de Gil Robles –amb les connotacions del passat que representava i una trajectòria política no lineal- podia ser un poc contraproductiu. Tal volta, una figura com Ruiz Giménez, que gaudia de major popularitat, hagués pogut donar major rendibilitat política. És evident que, la creació del *Centre Democràtic* fou decisiu per desbancar a la DC en general i a la UDPV en particular, i més concretament el fet que el president del Govern encapçalés finalment aquesta opció política. D'aquesta forma, la UCD passava a ocupar un espai polític molt semblant a la UDPV en el País Valencià. És lògic pensar que, creava una certa impotència, reiterar que “*eres la democràcia*” front a un home que estava apunt de desmantellar el règim i que havia convocat les primeres eleccions democràtiques en molts anys. Encara que fos una persona de dins del règim la gent optà pel camí més segur, perquè després de tants anys de silenci, la població desitjava canvis encara que foren lents, i més en un moment en que no s'estava del tot clar fins on arribarien les reformes. Òbviament, no es jugà en igualtat de condicions, el partit del govern controlava els principals mitjans de comunicació. La UDPV sols podia canviar d'estratègia per tal de desmarcar-se de l'espai que anava a ocupar el Centre, però no fou així. Respecte a la solució que apuntava Aguiló, de remarcar més el discurs nacionalista, tampoc pareix una aposta segura vist els resultats globals del nacionalisme. Fet i fet, uns motius o altres, o tal vegada tots plegats feren que la UDPV es quedés finalment sense representació, a partir d'ara el seu futur quedava en l'aire.

Al llarg del congrés, alguns dels seus militants ja havien apuntat la possibilitat d'ingressar en la UCD.¹⁶ Les altres dues alternatives eren crear junt als partits espanyols un partit DC d'àmbit estatal, o continuar endavant amb el partit. Després dels resultats obtinguts per la DC espanyola i la posterior celebració dels seus congressos la supervivència d'aquestes formacions semblava difícil. La continuïtat tampoc semblava factible degut a l'enorme deute que arrossegava el partit, i a la dificultat de què aquest acabés sent assumit per la totalitat del seus militants. Finalment, el partit no ingressà en la UCD, de fet continuà existint durant un temps, però amb la gent que havia marxat al centre i els que s'havien donat de baixa en aquell mateix congrés, la UDPV quedà reduïda a una militància ínfima.¹⁷ No desaparegueren les sigles però sí el partit, i amb ell una de les experiències més singulars del nacionalisme valencià en particular i de la política valenciana en general.

4.-CONCLUSIONS

Arribats a aquest punt podem establir una sèrie d'idees bàsiques:

- No és casualitat que el nou moviment nacionalista aparegués al País Valencià en la dècada dels anys seixanta. La cojuntura internacional, la dinamització dels moviments nacionals en altres parts de l'Estat i la influència de Fuster, i el tall ideològic que suposà la seua reflexió al voltant de la identitat dels valencians en Nosaltres els valencians provocà l'aparició de diversos partits nacionalistes. En aquell moment, la UDPV i el PSV seran els que aconseguiran major rellevància.
- Encara que en el cas de l'esquerra no és exactament lineal, podem parlar de l'existència d'un nacionalisme de centre, o centredreta i un d'esquerres en el País Valencià des de mitjans de la dècada dels anys seixanta fins a 1978.
- El microespai que suposà la clandestinitat del franquisme provocà una sobredimensió del pes social i real del nacionalisme al País Valencià. El valencianisme que des dels seus orígens

¹⁶ Era una manera ràpida d'acabar amb l'enorme deute econòmic que arrossegava el partit i una aposta segura per continuar en política, però també significava la desaparició d'unes sigles amb més de deu anys d'història al País Valencià.

¹⁷ No sabem amb exactitud el nombre de gent que ingressà en la UCD, però sembla que no foren molts. La importància d'aquest ingrés vindria donat més pel fet que alguns dels quadres més importants del partit ho feren, entre ells el secretari general del partit. Pareix ser que, la major part dels militants en acabar el congrés marxaren a casa, i una gran part d'ells mai més es dedicà a la política activa.

es declarà antifranquista, en el moment de la transició exercí des del primer moment una posició privilegiada, degut al vincle amb la lluita per la democràcia.

- Si com diu M.Hroch, la precondició bàsica per a l'èxit del nacionalisme ha de ser la crisi profunda del vell ordre al qual s'oposa, amb una crisi profunda de legitimació, de valors i sentiments que el sustentaven aquesta fou complida pel nacionalisme valencià.

- Arriben les primeres eleccions democràtiques, i a diferència de Catalunya i Euskadi, en el País Valencià el nacionalisme no aconsegueix tindre representació, tot i la important presència que tenia a la premsa i la legitimitat democràtica que s'identificava amb les seues sigles.

- La discontinuïtat política del valencianisme respecte els temps anteriors a la guerra civil repercutí en l'escàs desenvolupament d'una cultura política específicament nacional durant el postfranquisme i la transició.

- L'acaparament dels partits majoritaris estatals en els mitjans de comunicació de masses els donà una capacitat major d'incidència en la societat malgrat que en el cas valencià tant el PSOE, però sobretot la UCD, foren dos partits amb molt poc arrelament.

- L'inici a partir de les eleccions de 1977 del procés pre-autonòmic al País Valencià propicià el final de la trajectòria de la UDPV i PSPV com a partits polítics.

- La desaparició dels dos partits deixà orfe l'espai nacionalista fins a l'aparició del Partit Nacionalista País Valencià (PNPV) i Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional (BEAN) que no aconseguiran sumar els resultats del valencianisme de 1977.